

EDİTÖRÜN
MESAJI

Geçtiğimiz aylarda Ayasofya Müzesinin camiye dönüştürülmesi gündeme geldiğinde, Ayasofya'nın ancak din temelli bir devlet düzenine geçilirse tekrar ibadete açılabilir; daha doğrusu Ayasofya ibadete açılırsa laik sistemin bir sembolünün daha yıkılacağını ve Türkiye Cumhuriyeti'nin **laik** temellerinden birini daha kaybetmiş olacağını **söylemiştik**. 10 Temmuz Dünya Hukuk Günü'nde, Danıştay Onuncu Dairesinin, Ayasofya'nın camiden müzeye dönüştürülmesine ilişkin **24 Kasım 1934** tarihli Bakanlar Kurulu kararını iptal etmesiyle bu kritik eşik aşılmış oldu. Ayasofya 24 Temmuz'da, seçilen bu manidar tarihte, önceki gece Sultanahmet'te sabahlayan cüppeli, sarıklı bir kalabalığın gölgesinde ibadete açıldı. Pandemi sürecinde İstanbul halkı bu ürkütücü kalabalığı iş yerlerinden, sıkışıp kaldıkları trafikte araçlarından izledi, Korona Virüs bayram etti.

Hukukçuların görüşü, geçmişte verilmiş kesin bir hükümün bu şekilde iptal edilmesinin hukuka aykırı olduğu yönünde. Ülke ve genel coğrafya itibarıyla zorlu süreçlerden geçtiğimiz ve ayrışmanın had safhada olduğu böyle bir dönemde, toplumsal talep olmadığı halde yeni ayrışmalara yol açacak olan bu kararın tek bir açıklaması olabilir: **İktidar kaygısı**. AKP hükümeti, gitgide eriyen tabanını geri kazanmak ve destekçisi olan tarikatların taleplerini karşılamak için, her zamanki gibi **dini kullanarak** toplumda yapay bir gerilim yaratmaya ve **oy devşirmek için** değerli bir kültürel mirası yok etmeye çalışmaktadır.

Din simsarlarının ekmeğine yağ sürmenin gereksiz olduğu kanısındayız. İktidar son kozunu oynadı ve çaresizliğini gözler önüne serdi. Biz ise, bu önemli günü yapay gündemlerle unutturmaya çalışanlara inat, öncelikle Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlık bildirgesi olan Lozan Barış Antlaşması'nın 97. yılında **Lozan Barış Bayramını**; ikincisi sansür memurlarının işine son verilen tarihe dayanan (24 Temmuz 1908) **Gazeteciler ve Basın Bayramını** kutladık.

YURTTAN HABERLER

Dış gündemde
Ayasofya

532-537 yılları arasında Bizans İmparatoru I. Justinianus tarafından bazilika planlı bir patrik katedrali olarak inşa ettirilen ve İstanbul'un fethinden sonra camiye, cumhuriyet döneminde de 24 Kasım 1934 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla müzeye dönüştürülen Ayasofya, bilindiği üzere bir cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yeniden camiye dönüştürüldü; 24 Temmuz itibarıyla da ibadete açıldı. Ayasofya yalnızca ülkemizin değil, dış basının da bir süre gündeminde kalacak gibi görünüyor.

Öncelikle hiç kuşku yok ki Ayasofya'ya yapılacak her türlü müdahale, yalnızca Cumhuriyetimizin temeli olan **laiklik ilkesine** değil, bu tarihi eserin mimarisine de yapılmış açık bir saldırdır. Devletler, Dünya Mirası Listesinde bulunan yapılardabu tip değişiklikler yapmadan önce UNESCO Miras Komitesine haber vermekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğün amacı da evrensel mirası korumak ve diğer nesillere aktarabilmektir. **UNESCO** direktörü Audrey Azoulay, konuyla ilgili yaptığı yazılı açıklamada, "*Türkiye Cumhuriyeti yetkililerinin Ayasofya'nın statüsünü değiştirme girişimlerini kaygıyla izlediklerini*" duyurmuş, "*yüzyıllardır Avrupa ile Asya arasında köprü işlevi gören ve diyalogun bir sembolü haline gelen Ayasofya'nın, aynı zamanda mimari bir şaheser olduğunu ve Dünya Mirası Listesinde bulunduğunu*" belirtti.

En ilginç açıklamalardan biri, "Sünni İslam'ın en prestijli üniversitesi" olarak ünlenen El-Ezher Üniversitesinin ve dolayısıyla İslam dünyasının genel görüşlerini yansıtan Mısır Müftüsü Şevki Allam'dan geldi. "*Kiliseler olduğu gibi korunmalı ve camiye dönüştürülmemelidir, aynı şekilde camiler de kiliseye dönüştürülmemelidir. Mısır tarihinde böyle bir şey hiç olmadı.*" diyen Allam, insanlığın dünya kültürel mirasını koruma gerekliliğine vurgu yaparak kutsal metinlere dikkat çekti: "*İbadet yerleri kişinin inancına özgüdür, bu nedenle onlara saygılı davranmak ve onları korumak önemlidir.*" Bir zamanlar Firavunların hüküm sürdüğü, Roma, Pers medeniyetlerinin geliştiği Mısır'da, Irak'ta, Suriye'de ve Lübnan'da bunun böyle olduğunu belirten Allam, "*Hiç kimsenin, örneğin Sfenks heykelini ya da bir tapınağı yok etmek aklının ucundan bile geçmedi.*" diyerek Ayasofya hamlesini kınadı.

Ortodoks mezhebini doğrudan ilgilendirmesi nedeniyle Yunanistan ve Rusya, konuyla ilgili en sert tepkiyi gösterenler arasında yer aldı. Ayasofya'ya yapılan müdahalenin, Türkiye'nin yalnızca Yunanistan ile olan ilişkilerini değil Avrupa Birliği ile olan ilişkilerini de etkileyeceğini belirten Yunan yetkililer, olayı "açık bir provokasyon" olarak nitelendirerek "en sert şekilde kınadığını", bunun "herkesi rencide eden bir tercih" olduğunu kaydetti.

Eğitim
darbesinde son
durum

Dindar nesil yetiştirme projesi tüm hızıyla sürüyor. Talep olmamasına, hatta velilerden aksi yönde talep gelmesine rağmen bu yıl da okul sayısındaki en yüksek artış imam hatip liselerinde gerçekleşti. Bilime, akılcı düşünmeye ve sekülerizme her zamankinden çok ihtiyaç duyduğumuz bir dönemde, eğitim sisteminin gün geçtikçe bataklığa sürükleniyor olması ülkemizin geleceğine ilişkin endişeleri katbekat artırıyor.

BirGün'den Mustafa Kömüş'ün "*İmam Hatip bakanlığı!*" başlıklı haberine göre 2019 yılında 399 olan **imam hatip lisesi** sayısı 505'e çıktı; bu, geçtiğimiz yıla kıyasla **%48,9** oranında bir artış demek. 2019'da yalnızca 5'i hafızlık projesi yürüten bu okulların sayısı 2020'de 8'e çıktı. Bütün kontenjanlar dolarsa okul başına ortalama 83 öğrenci düşecek.

Veliler tarafından en az rağbet gören **meslek liseleri** ise **%13,4** artarak 596'ya yükseldi. Tüm kontenjanlar dolarsa okul başına 64,4 öğrenci düşecek.

2019 yılında 266 adet olan **Anadolu liselerinin** sayısı bu yıl **%27,4** artarak 399'a yükseldi.

Tüm kontenjanların dolduğunu varsaydığımızda okul başına 212 öğrenci düşüyor. Anadolu liseleri geçen yılki talebi karşılayamadıkları için birçok okulda ikili eğitime geçilmişti. Hal böyleyken bu pandemi ortamında nasıl bir yol izleneceği merakla bekleniyor.

Veliler ve öğrenciler tarafından en çok talep gören **fen liselerinin** sayısındaki artış ise yalnızca **%1,9**'luk

oranla 6 oldu. Böylece Fen liselerinin sayısı bir yılda 316'ya yükseldi. Tüm kontenjanlar dolarsa okul başına 147,9 öğrenci düşecek.

Fen liselerinin ardından en çok rağbet gören **sosyal-bilimler liseleri**%2,2 artarak 92'ye yükseldi. Tüm kontenjanların dolduğu varsayılırsa okul başına 136,1 öğrenci düşecek.

Flört de yasak!

Din İşleri Yüksek Kurulu (DİYK) aile hayatına ilişkin sorulara verdiği yanıtlarla yine sansasyon yarattı. *Nişanlıların rahat görüşebilmek için nikâh kıymaları uygun mudur?* sorusuna DİYK'nin cevabı, nişanlıların "mahremiyet ölçülerini" gözeterek görüşüp konuşmalarında bir mahsur olmadığı yönünde oldu. Bu mahremiyet ölçütleri de, **flört etmemek** ve **el ele tutuşmamak** olarak tanımlandı.

Nişanlılık döneminde dindar ailelerin ve nişanlı kişilerin dinî nikâhı kullanmasının kız tarafı için mağduriyetler doğurduğunu ifade eden DİYK, İslam'ın nikâh aracılığıyla ulaşılması için işaret ettiği "ulvî gayenin" gerçekleşmediğinin, dolayısıyla imam nikâhının resmî nikâhsız şekilde gerçekleşmemesi gerektiğinin altını çizdi.

Nişanla alakalı bir diğer soruya -*Nişan sırasında kıyılan nikâh, nişanın bozulmasıyla sona erer mi?*- verilen yanıtta ise boşanma hakkının erkeğe verilmesi dikkat çekti. DİYK, "*Bir kadın, nikâhlandığı kimsenin dinen eşi olduğundan, kocası kendisini boşamadıkça bir başka erkekle evlenemez*" şeklindeki açıklamasıyla, dinî nikâhın erkeğin boşamadığı durumda devam ettiğini belirtti.

Ataerkil zihniyetin gerici yorumuna göre kadın-erkek birlikteliğinin bir "efendi kul" ilişkisi, evliliğin de bir "kölelik anlaşması" olarak kabul edildiği görülüyor. Kadın-erkek ilişkisine bu gözle bakmak hiç kuşkusuz çağ dışı bir zihniyetin ürünüdür. Artık ellerini hayatımızın her alanına sokmayı alışkanlık edinmiş dinî sözcülerin, hiç kimsenin söz söyleme hakkı bulunmayan ve iki kişinin özelinde kalması gereken ilişkilere müdahale girişimleri ne yazık ki hız kesmeden sürmektedir.

DÜNYADAN HABERLER

Sudan'da seküler devrim

Sudanlı kadınlar, El-Beşir'in 30 yıllık İslam diktatörlüğünde gasp edilen haklarını geri alıyor. Bilindiği üzere 1989'da bir askeri darbeyle iktidara gelen El-Beşir, ülkesinde açık şeriat hükümlerini uygulamış; "cennet annelerin ayakları altındadır" geleneğinin yılmaz bir bekçisi olarak, bu ilkel töreleri özellikle kadınları kontrol altında tutmak için kullanmıştı. El-Beşir döneminde kadınların sokakta satış yapmaları, eşleri ya da akrabaları dışındaki erkeklerle arkadaş olmaları, tesettürlü olmamaları ve pantolon giymeleri suç sayıldı. "Ahlak polisleri" insanları toplum içinde keyfi bir şekilde cezalandırabiliyordu. Ülkede 30 yıldır birikmiş hukuksuzluklar ve yolsuzluklar neticesinde başlayan ve Alaa Salah'ın "**Mermi değil sessizlik öldürür**" sözüyle meşhur olan devrim hareketleri, hem El-Beşir'i hem de onun çağdışı yasalarını tahtından etti.

Artık Sudan'da, yavaş da olsa, tanrısal töreler değil laik kanunlar hüküm sürmeye başlıyor. Toplumsal hayattan tamamen soyutlanan kadınlar doğal ve kanuni haklarını bir bir geri kazanıyor. Birçok ülkede insan hakları ihlali olarak değerlendirilen ve BM'ye göre 31 ülkede sürdürülmekte olan kadın sünneti, günümüzde hayatta olan 200 milyona yakın kız çocuğu ve kadın bu uygulamaya maruz kaldı. Kadının cinsel organlarına yapılan bu müdahale idrar yolları, böbrek ve rahim-yumurtalık enfeksiyonları, kistler ve doğurganlıkla ilgili sıkıntılara yol açmasının yanı sıra cinsel ilişkiyi de kadın için son derece acılı bir hale getiriyor. Birleşmiş Milletler, Sudan'da 14 ile 49 yaş arası kadınların %87sine sünnet yapıldığını bildirmişti. Doayısıyla en sevindirici haber, Sudan'da yaygın olarak uygulanan bu ilkel geleneğin reform sürecinde suç kapsamına alınmış olması. Ayrıca Sudanlı kadınlar artık eşlerinden izin almadan seyahat edebilecek. Zina iddiası nedeniyle kadınlara uygulanan kırbaç cezası da kaldırıldı. Bunlara ek olarak, LGBTİ+ bireylere yönelik idam cezası da yürürlükten kaldırıldı. Artık din değiştirmek yasak değil; Müslüman olmayanlar için alkol kullanmak da yasaklar arasından çıkarıldı.

Budistler de hoşgörüsüz

Yazdığı kısa hikayeler ve şiir antolojileriyle hem ülkesinde hem de dünyada tanınan, ödüllü Sri Lankalı yazar Shakhthika Sathkumara, Budistlerin dini duygularını rencide etmek ve kişisel Facebook hesabından paylaştığı kısa hikaye yüzünden toplumu kin ve düşmanlığa teşvik etmekle suçlanıyor.

"Ardha" (Yarım) isimli kısa hikaye kitabının, Budist ruhban sınıfının içerisindeki homoseksüelliğe dolaylı yoldan atıfta bulunması ve hikayenin karakterlerinin Budist edebiyatında bir efsane olan Siddhartha'ya gönderme yapması, kitabın *Budizm'i aşağıladığını* ve *lekelediğini* ileri süren Sri Lankalı Budist grupları kızdırdı. Sathkumara ise yazdığı hikayeyle ne Budizm'i aşağılamak ne de herhangi bir dinsel toplumun duygularını incitmek niyetinde olduğunu ifade etti.

Sathkumara, Budizm'i aşağıladığı gerekçesiyle 1 Nisan 2019'da gözaltına alındı. Daha sonra 8 Ağustos 2019'da kefaletle serbest bırakıldı. Birleşmiş Milletler Haksız Tutukluluk Çalışma Grubu 22 Mayıs 2020'de yayınladığı bildiride, Sathkumara'nın 125 günlük tutukluluğunun haksız olduğunu ve Sri Lanka'nın Uluslararası İnsan Hakları yükümlülüklerine uymadığını bildirdi. En son edinilen bilgilere göre, Sathkumara'nın 19 Mayıs 2020'de görülen davası 22 Eylül 2020'ye ertelendi. Sathkumara'nın temel insan haklarının ihlal edildiği iddiasına ilişkin adli başvurunun, Sri Lanka Yüksek Mahkemesinin 28 Temmuz 2020 tarihli toplantısından önce kamuoyuna yansması bekleniyor.

Dinsel hoşgörüsüzlüğün Budizm gibi barışçıl bir ideolojide bile karşımıza çıktığını görmek üzücü.

"AdımNerede?"

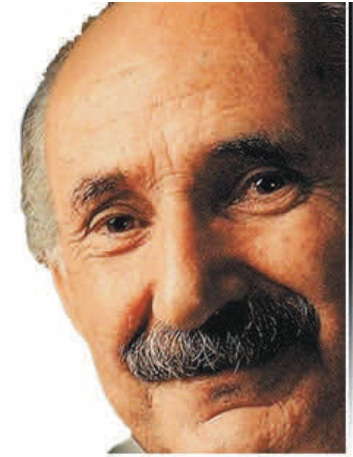
Afganistan'da birçok erkek kız kardeşlerinin, eşlerinin ya da annelerinin isimlerini kamusal alanda kullanmaktan kaçınıyor. Çünkü isim kullanmak bu toplumda "namussuzluk" ya da "utanç verici" olarak kabul ediliyor, hatta bazı bölgelerde kadının adının kullanılması erkeklere hakaret olarak algılanıyor. Kadınlar genelde ailenin yaşça en büyük erkeğinin annesi, kızı, kız kardeşi ya da karısı olarak adlandırılıyor.

İsimsizlik kız çocuğunun doğumundan itibaren başlıyor. Afgan kanunlarına göre doğum belgesinde sadece babanın adı yazılıyor. Kadın evlenirken adını düğün davetiyesine dahi yazdıramıyor. Hastane kayıtlarına ya da reçeteye de gerçek ismi yazılmıyor. Öldüğü zaman da ölüm belgesinde, hatta mezar taşlarında bile isimleri geçmiyor. Yıllar boyunca kimliklerinin çalınmasından bıkan Afgan kadınlar isimlerini özgürce kullanmak için üç yıl önce "AdımNerede?" (WhereIsMyName) kampanyasını başlattı.

Herat'ta yaşayan bir kadın ise BBC'ye konuşurken isminin verilmesini ya da sesinin duyulmasını istemedi ve erkeklerin bu konuda haklı gerekçeleri olduğunu söyledi: *"Bana adımlı sorduklarında erkek kardeşimin, babamın ve nişanlımın namusunu düşünmeliyim. Bu sebeple ismimi vermeyi reddediyorum. Adımı vermemin nasıl bir amacı olabilir? Ben babamın kızı, erkek kardeşimin kardeşi olarak anılmak istiyorum. Gelecekte, eşimin karısı ve oğlumun annesi olarak anılmak istiyorum."*

Kadınların sadece varlıklarına değil isimlerine bile karşı olan Taliban'ın şeri hükümlerine itiraz eden kadınların sesi Afgan parlamentosunda gündeme geldi. Fakat politikacılar çoğu zaman olduğu gibi harekete geçme gereği duymadılar. Afgan kadınlarının GERÇEK isim mücadelesi sürüyor.

Programımıza telefon ile bağlanabilir bize sorularınızı sorabilir ve ödül olarak **Turan Dursun** kitapları kazanma şansını yakalayabilirsiniz.

+90 216 900 2606
+90 216 900 1866

499 107 795 # Meeting ID

DERNEKTEN HABERLER

En güncel din reformları

O, kimine göre sıradan bir insan, kimine göre son peygamber, kimine göre Tanrı'nın oğlu, kimine göre bizzat Tanrı. Bizleri kırmadı ve ateistlerle canlı yayında buluşmayı kabul etti. Cuma akşamları 21:00'de yayınlanan Bunlar Ateist! te bu hafta **Hasan Mezarci**'yi ağırladık. Geçmişte milletvekilliği de yapmış olan sayın Mezarci ile en çok merak ettiğiniz konular, beyninizi kemiren sorular ve gündem hakkında konuştuk. Programımızın bu bölümünü sunucularımızdan fotoğraf sanatçısı Özgür Örsöglü ve The Apostate Prophet adıyla tanınan YouTube fenomeni Rıdvan Aydemir sundu.

Hem siyasi geçmişine hem de geçmişten günümüze geçirdiği değişime değinen sayın Mezarci, içki içmeyi haram olmaktan çıkardığını, zina ve eşcinsellik konusunda ise Tanrı'nın işine karışılmayacağını, bunların dini görüşe göre hala günah olmakla birlikte, insanların hayatını korkunç kılan çok daha büyük günahlar varken bizim yargımızın dışında kaldığını belirtti. İnsan sevgisi üzerine verdiği mesajlarla yayınlamıza ve bakış açımıza renk katan sayın Hasan Mezarci'ya teşekkür eder, bu yayını izlemenizi tavsiye ederiz: <https://youtu.be/5MD6-WeL-Ro>

Genel Kurul duyurusu

Yılan hikayesine dönen Genel Kurulumuz bir kez daha ertelendi.

T.C. İçişleri Bakanlığının 16 Mart 2020 tarihinde 81 il valiliğine gönderdiği Korona virüsü tedbirleri konulu genelgeye göre, 2020 Nisan ayında derneğimizin kuruluş yıl dönümünde yapılması planlanan A.D. 2020 yılı 8. Olağan Genel Kurul toplantısı ertelenmişti. Mevcut olağanüstü durumun hala sona ermemesi nedeniyle, İçişleri Bakanlığından yapılan güncel açıklamaya göre, **tüm STK etkinlikleriyle ilgili söz konusu yasak 31 Ekim 2020 tarihine kadar uzatılmıştır.**

Derneğimizin 8. Olağan Genel Kurul tarihleri ve yeri, söz konusu yasağın kalkması halinde üyelerimize duyurulacaktır.

Dernek kurul ve komisyonlarında yer almak ve derneğimizin verdiği tarihi mücadelede direksiyona geçmek isteyen tüm üyelerimize önemle duyurulur.

Sıradaki etkinlik

Tanışma Toplantısı

09 Ağustos
Saat 16:00-18:00
Zoom'da buluşalım.

Bildiğiniz gibi koronavirüs salgını dolayısıyla 2020 yılı Mart, Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim ayında yapmayı planladığımız fiziki etkinlikleri iptal etmek zorunda kaldık. Gelecek aylara planlanmış etkinliklerimizi de bu süreçte gerçekleşecek gelişmelere göre güncelleyeceğiz. Şimdilik 2020 yılı etkinliklerimizin büyük bir kısmını sanal ortamda yapmaya devam edeceğiz gibi görünüyor.

Bilgisayar, tablet ve akıllı telefonunuza **Discord** ve **Zoom** uygulamalarını henüz kurmadıysanız şimdiden yüklemenizi tavsiye ederiz. Discord sunucumuzda (Ateizm Derneği kanalında) hemen hemen her akşam felsefi tartışmalar ve sohbetler gerçekleştirilmekte, oyunlar oynanmaktadır.

Discord sunucumuz:

<https://discord.com/invite/4AvCYjn>

Bir sonraki ADTT (Ateizm Derneği Tanışma Toplantısı) etkinliğimiz ise 09 Ağustos Pazar günü 16:00'da, Zoom uygulaması üzerinden gerçekleştirilecektir. Bu toplantılar aracılığıyla sizlerle ekranlardan da olsa yüz yüze tanışmak, derneğimizle ilgili sorularınızı yanıtlamak ve önerilerinizi dinlemek istiyoruz. Gelin tanışalım, dertleşelim, hep birlikte özgürce fikir paylaşımı yapalım.

Etkinlik bağlantısı:

<https://bit.ly/2X1olda>

Toplantımıza herkes davetli olup, katılım ücretsizdir. "Ben de buradayım" diyen herkesi bekliyoruz!

Artık Yalnız Değiliz!

BİZE ULAŞIN

E-Bültenimizde yer vermemizi istediğiniz haberleri iletisim@ateizmderneği.org.tr adresine yollayarak önerilerinizi bizimle paylaşabilirsiniz.

Ateizm Derneği Çağrı Merkezi
+90 (850) 840 2337